

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

זוהר ח"ג דף קיא ע"א

גיטין לח

עניין: לעולם בהם תעבודו

והתנחלתם

אוחס לנניכס וגו' לעולם זהם תעבודו וגו'. פקודת דא לעבוד בעבד כנעני . דכתיב לעולם זהם תעבודו ואינון מסטרא דחס דגלי עריין דאתמר עליה (בראשית ט) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו . אמאי עבד עבדים . אלא עבד להוא עבד עולם דאיהו עולמו של יובל . ואי תימא דהא אחוה דחס ויפס אוה אמאי לא הוה הכי כוונתיהו והכי מורעא דחס הוה אליעזר עבד דלצרהס אמאי לא הוה כותיה דנפק לדיק וקצ"ה (ט) אודי צברכסיה כד צריך ליה לבן . אלא והאי הכא ברזא דגלגולא גולל אור מפני חשך עבדא דלצרהס דנפק מחשך ודא זרעא דחס . דיו לעבד להיות כרבו דאיהו לצרהס דנפק מתרח עובד כו"ס . וחשך מפני אור דא ישמעאל דנפק

מגלה עמוקות ואתחנן אופן עא

כמ"ש. וזה שאמר (שם כ, יד) ועבדו ואמתו שורו וחמורו, וזה שאמר יעקב ויהי לי שור וחמור (בראשית לב, ו), ולעתיד משלחי רגל השור והחמור (ישעיה לב, כ), ולכן המשחר"ר עבדו (ברכות דף מו:): עובר בעשה של לעולם זהם תעבודו (ויקרא כה, מו), לכן נקרא עבד משוח"רר צהיפך אתון ש'ור ח'מור, שהוא מציא ומזווג שור וחמור יחדיו וכו'. (ועל

תיקונים חדשים לרמח"ל תיקונא כ"ח

נשמתא בשרשה לאתענגא ביה. ורזא דא רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך וכו'. דכל כמה דאסגיאו מילין באוריתא, (מילין) אשתכחו דרגין עלאין לנשמתא לאתענגא בהו. וגופא איהו עבד. ומלאכי עלאי אינון עבדין מסטרא דלבר, ורזא דא עבד עברי. אבל גופא עבד כנעני בגין יצה"ר דקאים ביה. וביה לעולם בהם תעבודו (ויקרא כה מו) דהכי אצטריך למהוי גופא תחות נשמתא. ומאן דשביק לגופא לשלטאה על נשמתא אתמר ביה תחת עבד כי ימלוך (משלי ל כג), עבדים משלו בנו

שפת אמת חיי שרה תרמ"ט

שחרור לעבד הוא חב לאחרים. כי מאחר שכתוב (ויקרא כה, מו) לעולם בהם תעבודו. צריך להיות כך. כי אם היה כנען בן חורין היה מחריב העולם על ידי שהארור דבוק בו. וראשי תיבות לעולם בהם תעבודו הוא תבל שהוא תיקון העולם מה שהוא עבד. וע"ש בתוספות פרק קמא דגיטין²⁶ נדחקו בזה ולפי מה שאמרנו מיושב. ולכן איכא למאן דאמר²⁵ כי חוב הוא לעבד שיצא לחירות מטעם הנ"ל כי העבדות טוב לו. ולכן דינו כאשה שהיה גם כן הגזירה להיות הבעל מושל עליה כדכתיב (בראשית ג, טו) והוא ימשל בך על ידי שבאדם נמצא הברכה ולא בה. גם הקשו שם התוספות²⁶ למה נקרא תופס לבעל חוב מה חייב לו האדון ותירץ ר"ת דעביד ליה נייחא נפשיה. ואינו מובן אם כן לכל מתנה יהיה בכלל בעל חוב. ויתכן לפרש על פי המדרש הנ"ל כי מאחר שזכה להיות יוצא לחירות בודאי שרת אותו באמונה ולכן יצא מכלל ארור. אם כן בודאי חייב הוא להוציאו כנ"ל. ומהאי טעמא נראה דהתירו לשחרר משום מצוה דרבים²⁷. כי כשמשחרר לצורך מצוה אינו יכול להזיק ומתבטל אל מצוה דרבים כנ"ל:

נקרא עבד משכיל. שהגם שהיה עבד אף על פי כן השכיל העבדות בחכמה. וידע והאמין כי הקב"ה נתן לו זה העבדות. וזהו שנאמר (בראשית כד, יב) אלקי אדוני אברהם שקיבל עול מלכותו יתברך באמצעות העבדות שהיה עבד אברהם. ומצא שכל וחכמה בהעבדות שלו. וכן כתוב (תהלים קמה, יג) מלכותך מלכות כל עולמים. כי גם שאנחנו בגלות תחת איזה מלכות. יש לנו להשכיל ולהבין כי הכל מאתו יתברך ובודאי מי שזוכה חל עליו מלכותו יתברך בלי שום הסתר ובגלות הוא בהסתר. וכשמקבלין עול תורה אפילו כשיש עלינו מלכות ודרך ארץ והיינו להיות בבחינת עבד משכיל על ידי השכלת החכמה שהוא עול תורה. מסירין ההסתר ומעבירין עול מלכות ודרך ארץ כנ"ל. והנה אליעזר היה כנען²⁴ ונאמר (בראשית ט, כה) ארור כנען עבד עבדים יהיה. ובודאי נח נתן לו בזה עצה איך שיצא מכלל הארור על ידי זה העבדות. כי ראה והבין שאינו יכול להיות בפני עצמו כי הארור דבוק בו. ונתן לו עצה להיות עבד. ועל ידי שהוא עבד למי שהוא בברכה יוכל לתקן נפשו. ואליעזר השכיל זאת. ולכן מצינו בגמרא²⁵ כי הזוכה גט

